

הרב חיים ברובנדר

rcb@atid.org

מגילת איכה

איכה פרק ה

(א) זָכַר יְקֹנֵק מָה הָיָה לָנוּ <הביט> הַבֵּיטָה וּרְאָה אֶת חֲרָפְתָנוּ : (ב) נִחַלְתָנוּ נִהַפְכָה לְזָרִים בְּתֵינוּ לְנִכְרִים : (ג) יְתוּמִים הָיִינוּ <אין> וְאֵין אָב אֲמִתֵינוּ פְּאֻלְמוֹת : (ד) מִימֵינוּ בְּכֶסֶף שְׁתֵינוּ עֲצִינוּ בְּמַחִיר יָבֵאוּ : (ה) עַל צָנְאָרְנוּ נִרְדְּפָנוּ יִגְעָנוּ <לא> וְלֹא הוֹנַח לָנוּ : (ו) מְצָרִים נָתַנוּ יָד אֲשׁוּר לְשֹׁבַע לָחֵם : (ז) אֲבִתֵינוּ חָטְאוּ <אינם> וְאֵינָם <אנחנו> וְאֲנַחְנוּ עֹונִיתֵיהֶם סָבְלָנוּ : (ח) עֲבָדִים מְשָׁלוּ בָנוּ פֶרֶק אֵין מִדָּם : (ט) בְּנַפְשֵׁנוּ נָבִיא לְחַמְנוּ מִפְּנֵי חֶרֶב הַמִּדְבָּר : (י) עוֹרְנוּ כְּתַנּוּר נִכְמְרוּ מִפְּנֵי זֵלַעְפוֹת רָעַב : (יא) נָשִׁים בְּצִיּוֹן עָנוּ בְּתֵלַת בְּעָרֵי יְהוּדָה : (יב) שָׁרִים בְּיָדָם נָתְלוּ פְּנֵי זְקָנִים לֹא נִהְדָרוּ : (יג) בַּחֲוָרִים טָחוּן נִשְׂאוּ וַיִּנְעָרִים בְּעָץ כְּשָׁלוּ : (יד) זְקָנִים מְשַׁעַר שְׁבֵתוֹ בַּחֲוָרִים מְנַגִּינָתָם : (טו) שְׁבֵת מְשׁוּשׁ לָבְנוּ נִהַפְךְ לְאֶבֶל מַחֲלָנוּ : (טז) נִפְלָה עֲטָרַת רֹאשֵׁנוּ אוֹי נָא לָנוּ כִּי חָטְאנוּ : (יז) עַל זֶה הָיָה דָנָה לָבְנוּ עַל אֵלֶּה חֲשָׁבוּ עֵינֵינוּ : (יח) עַל הָר צִיּוֹן שֶׁשָּׁמַם שׁוֹעֲלִים הִלְכוּ בּוֹ : (יט) אַתָּה יְקֹנֵק לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדֹר וָדוֹר : (כ) לְמָה לְנֶצַח תִּשְׁכַּחַנוּ תַעֲזֹבְנוּ לְאֶרֶץ יָמִים : (כא) הֲשִׁיבְנוּ יְקֹנֵק אֱלֹהֶיךָ <ונשוב> וְנִשְׁבַּחְהָ חֲדָשׁ יְמֵינוּ כְּקֹדֶם : (כב) כִּי אִם מָאֵס מְאֻסְתָנוּ קִצְפָתָ עֲלֵינוּ עַד מָאֵד :

השיבנו יקוק אליך ונשובה חדש ימינו כקדם :

רש"י
(ד) **מימינו בכסף שתינו** - שהיו יראים לשאוב מים מן הנהר מפני האויבים והיינו קונים מהם בכסף : (ה) **על צוארנו נרדפנו** - בעול עבודה קשה : **יגענו** - לאסוף ממון ונכסים : **ולא הונח לנו** - יגיענו בידנו כי האויבי' גובים וחוטפים הכל במסים וגולגליות וארנוניות : (ו) **מצרים נתנו יד** - דרך אדם הנופל ורוצה לעמוד מושיט יד למי שאצלו לעזור לו ואף כאן למצרים הושטנו יד שיעזרונו : **ולאשור** - שישבעונו בלחמם : **נתנו** - כמו נתננו דגשות הנו"ן משמשת במקום נו"ן שנייה וכן (ד"ה כט) כי ממך הכל ומידך נתנו לך וכן (בראשית לד) ונתנו את בנותינו לכם : (ט) **בנפשנו נביא לחמנו** - בסכנת נפשנו היינו מסוכנים כשהיינו מביאי' מזונותינו מן השדה מפני חרב המדבר : (י) **נכמרו** - נתחממו וכן (בראשית מג) כי נכמרו רחמיו ובלשון גמרא יש הרבה על הכומר של ענבים מכמר בישראל : **זלעפת רעב** - כמו (תהלים יא) ורוח זלעפות לשון שריפה : (יג) **טחון נשאו** - כשהיו האויבים מוליכין אותם בקולרין היו נותנים על כתפיהם ריחיים ומשאות כדי לייגעם, וכן בעץ כשלו, כשל כחם, ולשון כשלוך נופל בתשות כח כמו שנאמר בעזרא (נחמיה ד)

ויאמר יהודה כשל כח הסבל וכן (איכה א) הכשיל כחי : (יז) **על זה היה דוה לבנו וגו'** - על המפורש במקרא של אחריו, על ששם הר ציון ושועלים הלכו בו : (כ) **אתה ה'** - ידענו כי לעולם תשב והואיל וכן הוא : (כא) **למה לנצח תשכחנו** - הלא נשבעת לנו בדך כשם שאתה קיים כד שבועתך קיימת : (כב) **כי אם מאוס מאסתנו** - בשביל שחטאנו לא היה לך להרבות קצף עד מאד כאשר קצפת : (כג) **השיבנו ה'** - מפני שמסיים בדברי תוכחה הוצרך לכפול מקרא שלפניו פעם אחרת וכן ישעיה ותרי עשר וקהלת :

ויקרא רבה - פרשה לז סימן ב

ד"א כי פועל אדם ישלם לו זה משה דכתיב (שמות ב) ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם מה ראה ראה משה איש על אשה ומשוי גדול על קטן ומשוי בחור על זקן ושב וישב להם סבלותם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן אמר לו הקב"ה אתה ישבת לבני סבלותם חייך שאתה עתיד לישב ולפרש לבני נדריהם בין איש לאשה בין גדול לקטן בין בחור לזקן וה"ד וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל איש כי יפליא לנדור נדר בערכך נפשות לה'.

ירמיהו פרק כט פסוק י'

כִּי כֹה אָמַר יְקֹנֵק כִּי לְפִי מְלֵאת לְבַבְךָ שְׁבָעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וְהִקְמַתִּי עֲלֵיכֶם אֶת דְּבָרֵי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה :

דניאל פרק ט פסוק ב'

- 1 **רש"י** **בינותי בספרים** - נסתכלתי בחשבונות : **בְּשָׁנַת אַחַת לְמַלְכוּ אֲנִי דָּנִיָּאל בִּיְנֵיתִי**
מספר השנים וגו' - הייתי מחשב חשבון **בְּסָפָרִים מְסֻפָּר הַשָּׁנִים אֲשֶׁר הָיָה**
 השנים שהייתי סבור על מה שניבא (ירמיה **דָּבַר יְקֹנֵק אֶל יִרְמְיָה הַנְּבִיא לְמַלְאוֹת**
 כט) כי לפי מלאת לבבל ע' שנה אפקוד **לְחָרְבוֹת יְרוּשָׁלַם שְׁבָעִים שָׁנָה :**
 5 אתכם דמיתי שהפקידה הזאת היא בנין
 הבית ושבעים שנה כלים בשנת אחת לדריוש המדי משפשטה מלכות בבל יד על
 ישראל שכבש נבוכדנצר יהויקים להיות לו עבד והיא היתה שנה שניה למלכו
 נבוכדנצר דאמר מר שנה ראשונה כבש נינוה שנה שניי עלה וכבש יהויקים צא
 וחשוב מאותה שנה ועד כאן ותמצאם, ואף במשנת סדר עולם נמצא החשבון הזה
 10 ושנינו שם בשנת מות בלשאצר הרי שבעים שנה מיום שמלך נבוכדנצר שבעים חסר
 אחת מיום שכבש יהויקים ועוד שנה אחת לבבל עמד דריוש והשלימה ובראותי כי
 עדיין אין הגאולה ממחרת לבא הבינותי ונתתי לב לספירת החשבון וידעתי שלא
 היה לי למנות לפי כבוש יהויקים אלא למלאות חרבות ירושלים כשימלאו שבעים
 שנה לגלות צדקיהו שבו חרבה ירושלים ועוד יש שמנה עשר לבא שהגלות הזאת
 15 היתה ביי"ח שנה לכבוש יהויקים כמו ששנינו בסדר עולם גלו בז' גלו בח' גלו ביי"ח
 גלו ביי"ט ופירשו רז"ל במס' מגילה גלו גלות יכניי בשבעה לכבוש יהויקים שהוא
 שמנה לנבוכדנצר גלו בשנייה בשמנה עשרה לכיבוש יהויקים שהיא תשע עשרה
 לנבוכדנצר :

Visit www.WebYeshiva.org for our fully interactive, online Yeshiva.